

***Strategia rozwiązywania problemów społecznych
w powiecie kartuskim na lata 2014-2020***

Załącznik
do uchwały nr XLII/335/2014
Rady Powiatu Kartuskiego
z dnia 25 września 2014 r.

**Strategia rozwiązywania problemów społecznych
w powiecie kartuskim na lata 2014 – 2020**

**Strategia rozwiązywania problemów społecznych
w powiecie kartuskim na lata 2014-2020**

Spis treści		strona
Wstęp		3
1.	Wprowadzenie	5
2.	Zgodność Strategii z powiatowymi i ponad powiatowymi dokumentami strategicznymi	7
3.	Diagnoza stanu społecznego powiatu kartuskiego	9
4.	Analiza SWOT	23
5.	Misja	25
6.	Prognoza	25
7.	Cele strategiczne i operacyjne	27
8.	Realizatorzy	31
9.	Monitoring i ewaluacja	33
10.	Ramy finansowe	34

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

Wstęp

W załączeniu przedstawiam Państwu strategię rozwiązywania problemów społecznych.

Ustawa o pomocy społecznej obliguje powiaty do opracowania takiego dokumentu. W roku 2006 sporządzono pierwszy dokument określający cele i zadania samorządów, instytucji i organizacji pozarządowych. W roku 2014 przystąpiono do aktualizacji tego dokumentu. Przed przystąpieniem do pracy dokonano analizy obecnego systemu pomocy i integracji społecznej, oceniono stopień realizacji istniejącej strategii oraz wykorzystano wiedzę zaproszonych do współpracy osób.

Na podstawie zebranych informacji sporządzono listę obszarów problemowych, które były podstawą sformułowania celów. Wytyczone cele były przedmiotem szeroko prowadzonych konsultacji społecznych z przedstawicielami instytucji, służb i organizacji społecznych. W pracach nad strategią uczestniczyli specjaliści i przedstawiciele środowisk edukacji, ochrony zdrowia, kultury, pomocy i integracji społecznej oraz sektora pozarządowego, powołani Uchwałą Nr 179/454/2013 Zarządu Powiatu Kartuskiego z dnia 11 grudnia 2013 r.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

L.p.	Członkowie zespołu	Pełniona funkcja
1	Bożena Adamczyk	kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somoninie
2	Gabriela Gołata	dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach - przewodnicząca
3	Piotr Górecki	prezes Kaszubskiej Fundacji Rehabilitacja Osób Niepełnosprawnych „Podaruj trochę słońca” w Siarkowej Hucie
4	Gabriela Jóskowska	kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chmielnie
5	Barbara Kapica	dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach
6	Ryszard Klajn	kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sierakowicach
7	Aleksandra Kuczkowska	kierownik Referatu Ochrony Zdrowia i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Starostwa Powiatowego w Kartuzach
8	Anna Kuczkowska	kierownik Centrum Interwencji Kryzysowej PCPR w Kartuzach
9	Ewa Kulaszewicz	kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulęczynie
10	Beata Ludwichowska	Przewodnicząca Stowarzyszenia Tacy Sami w Przodkowie
11	Mariola Łukaszewicz	p.o. kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żukowie
12	Marlena Dering	p.o. kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przodkowie
13	Jan Mazur	kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach
14	Grzegorz Mikiciuk	kierownik działu pomocy osobom niepełnosprawnym PCPR w Kartuzach
15	Wojciech Okroj	dyrektor Wydziału Kultury i Promocji Starostwa Powiatowego w Kartuzach
16	Tadeusz Podymiak	przedstawiciel Fundacji Edukacja i Działania Społeczne w Kartuzach
17	Alicja Sadowska	kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stężycy
18	Dominika Sowa-Klejna	kierownik Zespołu do spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej PCPR w Kartuzach
19	Jolanta Tersa	dyrektor Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego w Kartuzach

Dziękując wszystkim za wniesioną pracę w opracowanie strategii, mam nadzieję, że przedstawiony materiał posłuży do budowania planów i koncepcji pracy środowiskowej oraz tworzenia przyszłych projektów.

STAROSTA

Jolanta Tersa

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

Wprowadzenie

Strategia jest integralną częścią Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Kartuskiego na lata 2006-2015 i wpisuje się w priorytety Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020. Tym samym stanowi dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym.

Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi lokalny element polityki społecznej państwa. Polityka społeczna natomiast to zespół długofalowych działań, mających na celu zaspokojenie potrzeb społecznych oraz rozwiązywanie istniejących problemów. Działania polityki społecznej odnoszą się w szczególności do obszarów polityki oświatowej, ochrony zdrowia, zatrudnienia, zabezpieczenia społecznego, pomocy i integracji społecznej, profilaktyki i niwelowania zjawisk patologii społecznej.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych obejmuje 5 celów strategicznych i 22 cele operacyjne, które będą realizowane w przeciągu 7 lat.

Integralną częścią *Strategii rozwiązywania problemów społecznych* są:

1. Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy
2. Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020
3. Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie kartuskim na lata 2014-2020
4. Powiatowy program profilaktyczno-edukacyjny „Stop Przemocy” na lata 2014 -2020
5. Powiatowy program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie „Można Inaczej” na lata 2014-2020
6. Powiatowy program ochrony zdrowia psychicznego na lata 2013-2015
7. Program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie kartuskim na lata 2012-2014 oraz na lata 2015-2017

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

Wyodrębnienie cząstkowych programów jest niezbędne w celu stworzenia i utrzymania odpowiednich warunków do życia i rozwoju mieszkańców powiatu, umożliwienia im warunków niezbędnych do pełnienia ról społecznych i samorealizacji.

Proponowane tam działania mają na celu wzmocnienie możliwości potencjału każdego mieszkańca, aby ograniczyć zjawiska wymagające interwencji pomocy z zewnątrz. Autorami treści merytorycznej niniejszej strategii są osoby profesjonalnie zajmujące się pomocą społeczną, edukacją, zdrowiem, pracą z osobami uzależnionymi, niepełnosprawnymi, bezrobotnymi, w podeszłym wieku, popadającymi w konflikt z prawem.

Wyjściowym materiałem diagnostycznym dla budowanej strategii była analiza badawcza problemów społecznych w oparciu o sytuację osób korzystających z pomocy społecznej w powiecie kartuskim.

Istotnym elementem tworzenia strategii była analiza SWOT – identyfikacja słabych i mocnych stron obecnego sposobu rozwiązywania problemów społecznych, określenie szans i zagrożeń w otoczeniu.

Ważnym etapem budowania strategii było przeprowadzenie konsultacji, które dotyczyły obszarów problemowych, jak i formułowanych celów. Konsultacje w środowisku prowadzone były poprzez osoby opracowujące strategię. Przy budowie strategii uzyskano deklaracje osób i organizacji do wzięcia odpowiedzialności za pilotowanie realizacji celów strategii.

Przy tworzeniu celów kierowano się zasadą subsydiarności, która mówi o tym, by władzę decydowania o własnym losie pozostawić osobom, którym udzielana jest pomoc, a pomagać głównie przez wzmacnianie osób i środowiska tak, aby wykorzystały własny potencjał.

Aby uporządkować prace nad strategią, wytyczono główne obszary społeczne: bezrobocie, bezdomność, niepełnosprawność, rodzina dysfunkcyjna, starość, ubóstwo, uzależnienia, zły stan zdrowia.

Punktem wyjścia do wyodrębnienia obszarów strategii, oprócz danych statystycznych, informacji o występowaniu problemów, były wskazania wynikające z ustaw o zatrudnianiu socjalnym, o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, o pomocy społecznej (rynek pracy, bezpieczeństwo, edukacja, kultura, sport, polityka prorodzinna, pomoc społeczna, ochrona zdrowia i mieszkalnictwo, aktywność w życiu społecznym).

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

Wszystkie obszary interwencji zawarte w strategii i programach wzajemnie się uzupełniają, stanowią wspólny i komplementarny system określający powiatową politykę społeczną.

OBSZARY SPOŁECZNE			
ZDROWIE	BEZROBOCIE	UZALEŻNIENIA	BEZDOMNOŚĆ
RODZINA	SENIORZY	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	UBÓSTWO

Zgodność Strategii z powiatowymi i ponad powiatowymi dokumentami strategicznymi

Uwarunkowania wewnętrzne

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020 jest bezpośrednią realizacją wymogów zawartych w:

1. Ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.), w której zgodnie z art. 19 pkt 1 – do zadań własnych powiatu należy „opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”

Uwarunkowania zewnętrzne

Podczas budowy strategii uwzględniono:

1. Priorytety strategii Europa 2020 – długookresowego programu rozwoju społeczno- gospodarczego Unii Europejskiej.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

2. Planowane priorytety podziału środków z Unii Europejskiej na lata 2014-2020 (EFS, EPRR, EPRROW) w tym:
 - a) zwalczanie ubóstwa poprzez integrację społeczną,
 - b) aktywizacja społeczna i pomoc osobom marginalizowanym,
 - c) przeciwdziałanie dyskryminacji,
 - d) ułatwienie dostępu do niedrogich i trwałych usług zdrowotnych i socjalnych,
 - e) wspieranie ekonomii społecznej i przedsiębiorczości,
 - f) wspieranie inwestycji, które przyczyniają się do lokalnego i regionalnego rozwoju,
 - g) poszerzenie usług instytucjonalnych o działania pozainstytucjonalne,
 - h) promowanie aktywności gospodarczej na obszarach wiejskich z naciskiem na wspieranie lokalne.
3. Strategię Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Kartuskiego na lata 2006-2015.
4. Strategię Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.
Cele strategiczne to:
 - 1) właściwie funkcjonująca rodzina,
 - 2) wzmocnienie roli polityki społecznej,
 - 3) wzrost aktywności seniorów,
 - 4) włączenie społeczne osób niepełnosprawnych.
5. Strategię Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 w zakresie celów szczegółowych:
„Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych poprzez rozwój systemu usług adresowanych do osób niesamodzielnych i ich rodzin w tym rozwój opieki długoterminowej” oraz „Poprawa sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” poprzez:
 - 1) Podniesienie jakości pracy instytucji publicznych,
 - 2) Rozwój aktywności i współpracy instytucji publicznych i niepublicznych w zakresie pomocy i integracji społecznej,
 - 3) Rozbudowę narzędzi zapewniających osobom wykluczonym dostęp do usług publicznych, pozwalających na powrót na rynek pracy,

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

- 4) Ograniczenie skali ubóstwa i zagrożenia ubóstwem, w szczególności wśród dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych,
 - 5) Wzmocnienie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i osób zagrożonych dysfunkcją i przeżywających trudności,
 - 6) Powszechność dostępu do usług publicznych, aktywności zawodowej na otwartym rynku pracy dla osób niepełnosprawnych,
 - 7) Wsparcie dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia,
 - 8) Rozwój aktywnych i innowacyjnych form pomocy osobom zagrożonym lub wykluczonym społecznie,
6. Strategię Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 w zakresie priorytetu:
- 2.2: „Rozwój i wzmocnienie zorganizowanych formy aktywności obywatelskiej poprzez rozwijanie indywidualnej i korporacyjnej filantropii oraz wolontariatu” oraz
- 2.3: „Wzmocnienie integracji i solidarności społecznej, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu w tym wspieranie różnorodnych form samopomocy.”

Diagnoza stanu społecznego powiatu kartuskiego

W roku 2012 liczba Pomorzan wynosiła 2 290 070 osób, z tego 1 116 576 to mężczyźni, 1 173 494 to kobiety. Na wsi mieszka 792 591 osób, w tym, ze względu na strukturę wiekową:

- w wieku przedprodukcyjnym (14 i mniej lat) – 410 146 osób,
- w wieku produkcyjnym - 1 479 012 osób,
- w wieku poprodukcyjnym – 294 478 osób.

Od 2009 roku utrzymuje się spadek zawieranych małżeństw, z 15 335 w roku 2009 do 12 072 w roku 2012. Liczba rozwodów w roku 2012 wyniosła 3 098, w tym 39 w rodzinach wielodzietnych. W województwie pomorskim odnotowano najwyższy wskaźnik przyrostu naturalnego spośród wszystkich województw, tj. 2,56% (dla całego kraju 0,3%). Powiat kartuski, w porównaniu do innych powiatów województwa pomorskiego, wykazuje najwyższy wskaźnik stosunku osób w wieku nieprodukcyjnym. Przypadającym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wśród mieszkańców województwa większą część stanowią kobiety

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

(podobnie wygląda w całym kraju). Współczynnik feminizacji w województwie pomorskim wynosi 105 kobiet na 100 mężczyzn. Niemal 2/3 mieszkańców województwa to osoby w wieku produkcyjnym.

Według spisu powszechnego ludności w roku 2011 liczba rodzin wielodzietnych stanowiła 11% ogółu rodzin w województwie pomorskim i zmniejszyła się w stosunku do roku 2002 o 7%. Samotne matki, samotni ojcowie oraz partnerzy z dziećmi stanowią 27% wszystkich rodzin. Wśród rodzin wielodzietnych 13% stanowią partnerzy z dziećmi, samotni ojcowie, samotne matki. W powiecie kartuskim zamieszkuje 25 834 rodzin, w tym 1 192 rodzin wielodzietnych. Powiat Kartuski posiada w stosunku do innych powiatów najwyższy wskaźnik liczby rodzin wielodzietnych z 4 i więcej dzieci – 4,61%, w skali województwa – 2,18%.

Istotnym aspektem funkcjonowania rodzin wychowujących dzieci jest ich sytuacja życiowa w zakresie warunków materialnych. Badania prowadzone w kraju dowodzą, że w najtrudniejszym położeniu pod względem funkcjonowania i poziomu życia znajdują się rodziny wielodzietne. Niekorzystne relacje pomiędzy liczbą osób osiągających dochody, a liczbą osób pozostających na ich utrzymaniu bez własnych dochodów, powodują, że standard życia wielodzietnych gospodarstw domowych jest niższy niż rodzin bezdzietnych lub z jednym czy dwojgiem dzieci. Z cyklicznie prowadzonych przez GUS badań budżetów gospodarstw domowych wynika, że w 2010 roku w gospodarstwie domowym przeciętny miesięczny dochód na osobę był niższy o 4,3% niż w 2009 roku. Spośród różnych typów gospodarstw domowych rodziny mające więcej niż dwoje dzieci, niezależnie od przyjętego progu ubóstwa są bardziej zagrożone ubóstwem niż inne rodziny. W roku 2011 odnotowano wzrost poziomu zagrożenia ubóstwem skrajnym w Polsce do 6,8% ogółu mieszkańców.

Czynnikiem decydującym o statusie społecznym jest miejsce zajmowane na rynku pracy, natomiast liczba osób bezrobotnych w gospodarstwie domowym zwiększa ryzyko ubóstwa skrajnego. Zasięg ubóstwa jest wyraźnie zróżnicowany w zależności od źródła dochodów. W najtrudniejszej sytuacji znajdują się osoby utrzymujące się z niezarobkowych źródeł. Niski poziom wykształcenia istotnie wpływa na ryzyko popadnięcia w ubóstwo. Choć ubóstwo w Polsce głównie dotyczy ludzi młodych, to jednak osoby starsze mają najbardziej ograniczone możliwości poprawy swojej sytuacji (w roku 2012 co 20 osoba w wieku co najmniej 65 lat żyła poniżej minimum egzystencji). Badania GUS potwierdzają, że zjawisko biedy jest ściśle powiązane z bezrobociem lub biernością zawodową współmałżonka, niskim poziomem wykształcenia a także wielodzietnością i niepełnosprawnością. W roku 2010 około

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

12% osób do 18 roku życia mieszkało w gospodarstwach domowych żyjących poniżej ustawowej granicy ubóstwa, a 8% żyło w warunkach poniżej minimum egzystencji.

Poprawa sytuacji rodzin, w tym wielodzietnych, to wyzwanie dla polityki społecznej powiatu. Jednym z elementów wsparcia rodzin jest system świadczeń rodzinnych. Wg danych GOPS w roku 2013 w powiecie kartuskim ze świadczeń rodzinnych skorzystało 4 651 osób. Wydatki z budżetu Państwa na realizację świadczeń rodzinnych w powiecie wyniosły 48,6 mln zł. Ponadto 5007 rodzin zostało objętych systemem pomocy społecznej. Świadczenia obejmowały wsparcie finansowe, rzeczowe i usługowe oraz pomoc socjalną.

SENIORZY

Pomimo najwyższego przyrostu naturalnego woj. pomorskie dotyka problem starzenia się społeczeństwa. Stopa starości w woj. pomorskim wyniosła 18,9% osób w wieku 60 plus. Populacja woj. pomorskiego na tle kraju jest znacząco młodsza, a proces starzenia się społeczeństwa przebiega mniej dynamicznie. W woj. pomorskim stan zdrowia populacji osób w wieku powyżej 50 lat jest zbliżony do średniej dla Polski. Szacuje się, że około 57 000 osób starszych może wymagać wsparcia w codziennym życiu (usługi opiekuńcze).

Szacuje się, że do roku 2030 udział osób starych, w wieku poprodukcyjnym, w ogólnej liczbie populacji osiągnie wskaźnik 25,6%. W związku z tym w najbliższych latach wyzwaniem dla pomocy społecznej w powiecie powinno być zabezpieczenie potrzeb tych osób, poprzez:

1. stworzenie warunków do zachowania samodzielności i niezależności osób starszych,
2. likwidację barier architektonicznych,
3. zapewnienie opieki specjalistycznej w tym instytucjonalnej,
4. poszerzenie bazy rehabilitacyjnej,
5. organizację czasu wolnego i rozwój osobisty,
6. rozwój usług socjalnych,
7. prowadzenie aktywnych form wypoczynku, kultury i turystyki.

ZDROWIE

Powiat kartuski liczy 123 094 mieszkańców (stan na dzień 31.12.2012 r.). Potrzeby zdrowotne swoich mieszkańców Powiat Kartuski zabezpiecza przede wszystkim dzięki działalności Zakładów Opieki Zdrowotnej, niepublicznych - 18 oraz publicznych - 6. Na terenie każdej z gmin powiatu kartuskiego (Somonino, Stężyca, Sulęcyno, Sierakowice, Chmielno, Kartuzy, Przodkowo, Żukowo) funkcjonuje co najmniej jeden zakład opieki zdrowotnej, a w przychodniach znajdujących się na terenie powiatu są także udzielane świadczenia w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej.

W przypadku koniecznej hospitalizacji chorzy z terenu powiatu kartuskiego najczęściej korzystają ze szpitala położonego najbliżej miejsca zamieszkania. W powiecie funkcjonują dwa szpitale:

W roku 2012 na terenie powiatu kartuskiego udzielono 612 881 porad lekarskich w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej zarówno w podstawowej, jak i specjalistycznej. Na terenie powiatu działa 30 aptek ogólnodostępnych oraz 4 punkty apteczne.

W 2012 r. w powiecie kartuskim odnotowano 864 zgony, w tym 486 mężczyzn i 378 kobiet. Najwięcej kobiet i mężczyzn zmarło w wieku powyżej 65 lat. Najwięcej zgonów było spowodowanych chorobami układu krążenia (z tego powodu w 2012 r. zmarło 369 osób). Nowotwory są drugą przyczyną zgonów mieszkańców powiatu kartuskiego (w tym samym roku nowotwór był przyczyną 213 zgonów).

W zakresie nowotworów w 2011 r. największa zachorowalność wśród mężczyzn powiatu kartuskiego powodowana była nowotworem złośliwym oskrzeli i płuc (38 mężczyzn), natomiast u kobiet nowotworem złośliwym sutka (28 kobiet). W 2011 r. najwięcej zgonów na nowotwory wśród mężczyzn i kobiet odnotowano na nowotwór złośliwy oskrzeli i płuc - 42 mężczyzn i 13 kobiet.

W 2011 r. było 761 zgonów, w tym 451 mężczyzn i 310 kobiet. Najwięcej kobiet i mężczyzn zmarło w wieku powyżej 65 lat. Największa liczba zgonów aż 326 była z powodu chorób układu krążenia. 230 mieszkańców powiatu zmarło na nowotwór. 69 przypadków śmiertelnych było wywołanych przez zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu.

Niepokojące są dane w zakresie zachorowań na krztusiec, szkarlatynę. Powiat kartuski pod tym względem przodował w województwie pomorskim. Liczba zachorowań na te choroby była w 2012 roku najwyższa od 40 lat. W roku 2011 na krztusiec zachorowały

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

w powiecie kartuskim zaledwie dwie osoby. W roku 2012 już 21 osób. Drastycznie wzrosła także liczba przypadków szkarlatyny. W 2012 roku stwierdzono 236 takich zachorowań, a w roku 2011 było ich zaledwie 73. Statystyki wzrosły w zakresie zachorowań na ospę wietrzną (wzrost z 609 do 1507 zachorowań w powiecie), co stanowi z kolei wynik najwyższy od 10 lat, a także najwyższy na całym Pomorzu.

Drastycznie wzrosła liczba przypadków grypy i zachorowań grypopochodnych. W roku 2011 odnotowano ich 1730, a w 2012 r. dziesięciokrotnie więcej tj. 17314.

Z badań przeprowadzonych w ramach programu „Ogólnopolski Monitoring Stanu Zdrowia Jamy Ustnej” wynika, że 63% dzieci w wieku 3 lat w powiecie kartuskim ma próchnicę. Pod względem zachorowania dzieci na próchnicę powiat kartuski jest na pierwszym miejscu w stosunku do innych powiatów w województwie pomorskim. Samorząd Powiatu Kartuskiego przystąpił do realizacji programu profilaktycznego, który ma na celu zapobieganie chorobie próchnicowej u najmłodszych.

Około 3 000 mieszkańców powiatu kartuskiego korzysta ze świadczeń wszystkich poradni zdrowia psychicznego. Wzrasta też liczba dzieci i młodzieży korzystających z takich świadczeń. Spośród leczonych najczęściej rozpoznaje się zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne. Mieszkańcy powiatu kartuskiego najczęściej chorują także na schizofrenię i zaburzenia organiczne. Równie często rozpoznaje się epizody afektywne, czyli zaburzenia endogenne, w których okresowo występują zaburzenia nastroju, emocji i aktywności.

W powiecie kartuskim obecnie cztery placówki świadczą usługi w zakresie opieki psychiatrycznej, ale dostępność ta nie jest wystarczająca. Na wizytę w poradni zdrowia psychicznego dla dorosłych pacjenci muszą czekać około 2 miesiące, a do poradni dla dzieci i młodzieży około miesiąc. Ciągłe odnotowuje się brak certyfikowanych psychoterapeutów, terapeutów rodzinnych i specjalistów psychiatrii dziecięcej i młodzieżowej.

EDUKACJA

Wyzwania stojące przed edukacją w powiecie kartuskim na kolejne lata wynikają z konieczności budowania wysokiej jakości kształcenia i wychowania, w oparciu o środowiskowe, gospodarcze i kulturowe, instytucjonalne i rodzinne zaplecze społeczne.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

To jakość kształcenia ma niebagatelny wpływ na poziom życia gospodarczego, innowacyjność i rozwój wszystkich dziedzin życia, wpływa na poziom aspiracji, aktywności zawodowej i społecznej obywateli, ich status ekonomiczny i życiowy awans. Jakość edukacji to nie tylko wynik egzaminów zewnętrznych, ale cały złożony proces wspierania ucznia w rozwoju, w jego otoczeniu rodzinnym i środowiskowym, a także budowanie zaplecza umożliwiającego osobie dorosłej uczenie się przez całe życie. Dobra edukacja to edukacja związana z ludźmi i miejscem, włączona w ponadlokalny dialog, prowadzona we współpracy z samorządami gminnymi i instytucjami około edukacyjnymi, dzieląca odpowiedzialność za efekty pomiędzy nauczycieli, rodziców i jego pomocowe agendy, wspólnoty pozarządowe i parafialne. Najważniejsze rekomendacje leżące u podstaw wytyczenia kolejnych kierunków działań dla rozwoju edukacji w powiecie kartuskim zakładają ich spójność i regionalny kontekst, bowiem tylko w taki sposób uzyskać można szansę na systemowe rozwiązanie najważniejszych problemów, a także w oparciu o kolejną perspektywę w dystrybucji środków unijnych, Konieczne jest:

- 1) zbudowanie sprawnego systemu doradztwa zawodowego dla młodzieży, spójnego na wszystkich poziomach edukacji w porozumieniu z powiatowym urzędem pracy oraz organizacjami pracodawców, z wykorzystaniem wiedzy o aktualnym kontekście społecznym oraz gospodarczym w regionie i kraju,
- 2) realizowanie we współpracy z samorządami gmin projektów umożliwiających wspieranie ucznia w rozwoju (w zakresie szkolnictwa zawodowego, rozwijania zainteresowań i talentów, przekraczania barier utrudniających dostęp do edukacji, rozwijania kompetencji społecznie pożytecznych, kulturowych, digitalnych, językowych),
- 3) stworzenie sieci zespołów, składających się z przedstawicieli administracji samorządowej, przedstawicieli uczelni pomorskich, dyrektorów szkół, rodziców, pracodawców i przedstawicieli organizacji pozarządowych działających w obszarze edukacji,
- 4) stworzenie systemu informacji o edukacji, umożliwiających dostęp do:
 - a) bazy danych kształcenia zawodowego i ogólnego dla młodzieży i dorosłych,
 - b) katalogu zawodów i kwalifikacji zawodowych, obowiązujących w aktualnych planach kształcenia szkół zawodowych w powiecie,

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

- c) pakietu aktualnych, komplementarnych z punktu widzenia pracodawcy i przyszłego pracownika, informacji na temat zasobów, zawodów deficytowych i nadwyżkowych, prognoz i tendencji na lokalnym, regionalnym i globalnym rynku pracy,
 - d) miejsc i sposobów skutecznego doradztwa zawodowego dla młodzieży-przyszłych uczniów i pracowników młodocianych,
 - e) mapy osiągnięć szkół: w zakresie wymagań edukacyjnych, wyników ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej szkoły oraz osiągniętej edukacyjnej wartości dodanej, a także wyników egzaminów maturalnych i zawodowych,
 - f) form, sposobów i narzędzi wspierania oraz rozwijania warsztatu pracy nauczyciela,
- 5) uruchomienie wirtualnej akademii edukacyjnej dla radnych samorządowych, administracji, pracowników oświaty, rodziców oraz wszystkich zainteresowanych doskonaleniem umiejętności rzetelnej oceny pracy szkół z uwzględnieniem równowagi pomiędzy wskaźnikami mierzalnymi (zdawalność, liczba uzyskanych punktów, mediana itp.) a niemierzalnymi (poziom umiejętności społecznych ucznia, jego dojrzałość, system wartości, mobilność itp.),
- 6) zwiększenie odsetka absolwentów szkół przystępujących do egzaminu maturalnego oraz do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe,
- 7) całkowite wyposażenie szkół i placówek w pełne zaplecze dydaktyczne i sportowe, umożliwiające samodzielną pracę ucznia w zakresie umiejętności przedmiotowych, rozwój zainteresowań i zdolności oraz gwarantujących zdrowy i harmonijny rozwój fizyczny (pracownie przedmiotowe i laboratoria, sale gimnastyczne w: Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Żukowie, Zespole Placówek Specjalnych w Kartuzach, Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Przodkowie, Zespole Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Żukowie),
- 8) realizowanie programu rozwoju uzdolnień oraz towarzyszącego mu systemu stypendialnego, obejmujących opieką i wsparciem młodzież wykazującą szczególne uzdolnienia w różnych dziedzinach, w tym uzdolnienia przedmiotowe.

BEZROBOCIE

Bezrobocie w powiecie kartuskim mierzone stopą bezrobocia, należy do najniższych w województwie pomorskim i niższych niż średnia krajowa.

Pozytywne zjawiska zachodzące na kartuskim rynku pracy nie dokonywały się samoczynnie. Oprócz wielu bardzo ważnych uwarunkowań zewnętrznych, do których niewątpliwie zaliczyć należy wstąpienie Polski do Unii Europejskiej, migrację mieszkańców powiatu kartuskiego za granicę oraz niezłą sytuacja gospodarcza w woj. pomorskim i dobre usytuowanie powiatu (bliskość Trójmiasta), ogromny wpływ na pozytywne zmiany na lokalnym rynku pracy miały planowane i skutecznie realizowane działania samorządu powiatu kartuskiego we współpracy ze wszystkimi partnerami rynku pracy, przy zaangażowaniu środków finansowych zarówno krajowych jak i europejskich.

Dodatkowe projekty i środki finansowe mające na celu:

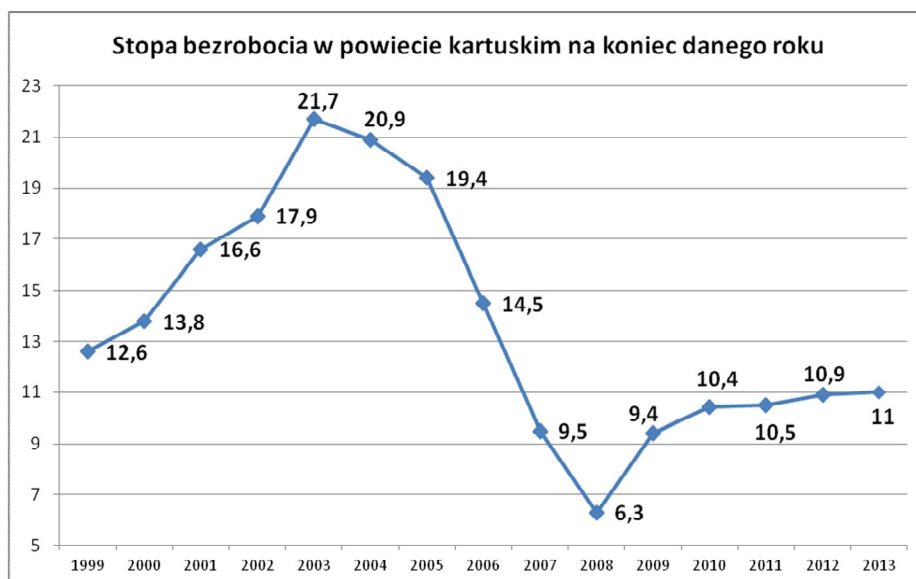
- zwiększenie aktywności zawodowej i mobilności osób bezrobotnych,
- wspieranie przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy w powiecie,
- wspieranie osób bezrobotnych w zdobyciu lub podnoszeniu kwalifikacji w zgodzie z potrzebami lokalnego rynku pracy,
- wyrównywanie szans na rynku pracy osobom z grup szczególnego ryzyka, a realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach, miały niebagatelne znaczenie dla poprawy sytuacji na powiatowym rynku pracy.

Na przestrzeni ostatnich 15 lat sytuacja na lokalnym rynku pracy zmieniała się dynamicznie. Po pierwszym okresie wzrostu bezrobocia w powiecie kartuskim, trwającym nieprzerwanie od 1997 r. do 2003 roku, od roku 2004 (po wstąpieniu Polski do UE) następuje systematyczny spadek bezrobocia, aż do roku 2008. Następnie trudna sytuacja ekonomiczna krajów Europy i Polski spowodowała wzrost bezrobocia, ale dynamika wzrostu była zdecydowanie mniejsza niż w latach 1997-2003.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

Wykres poniżej obrazuje zmieniającą się wysokość stopy bezrobocia w okresie 1999-2013, w administracyjnie określonym obszarze powiatu kartuskiego.

Wiele osób bezrobotnych na przestrzeni ostatnich lat skorzystało z nieodpłatnego uczestnictwa w szkoleniach zawodowych, stażach zawodowych, przygotowaniu zawodowym, subsydiowanym zatrudnieniu, pozyskaniu środków na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

Zaangażowanie znacznych środków finansowych pozwoliło ponad 16 tys. osób bezrobotnych w okresie od roku 2000 do 2013 uczestniczyć w różnych formach aktywizacji zawodowej, zwiększających szansę pozyskania odpowiedniego zatrudnienia. Tylko w roku 2013 z takiego wsparcia skorzystało 1 347 osób.

Bezrobocie w powiecie kartuskim to przede wszystkim:

1. Bezrobocie wśród mieszkańców wsi.

W powiecie kartuskim istnieją tylko dwa niewielkie miasteczka i procentowy udział mieszkańców wsi w całej populacji zarejestrowanych osób bezrobotnych jest najwyższy w województwie pomorskim. Niestety mimo malejącego bezrobocia, udział bezrobotnych mieszkańców wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych z roku na rok wzrasta.

Przyczyn takiego stanu jest kilka. W powiecie liczącym ponad 120 tys. mieszkańców znajdują się tylko 2 niewielkie miasta z łączną liczbą mieszkańców ok. 22 tys. (w obydwu miastach). Wzrasta też liczba mieszkańców wsi odchodzących z pracy w rolnictwie i rejestruje się w poszukiwaniu pracy poza rolnictwem. Z uwagi na położenie niektórych gmin

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

powiatu w bezpośrednim sąsiedztwie Trójmiasta, rozwija się budownictwo mieszkaniowe w tych gminach i następuje migracja mieszkańców Trójmiasta do gmin powiatu kartuskiego (głównie gmina Żukowo). Oddalenie zachodnich gmin powiatu od dużych aglomeracji (Trójmiasto), gdzie powstaje najwięcej nowych miejsc pracy i trudności komunikacyjne powodują ograniczone możliwości podejmowania pracy przez osoby zamieszkałe w tych gminach.

2. Bezrobocie wśród ludzi młodych

Bezrobocie powiatu kartuskiego jest bezrobociem przede wszystkim ludzi młodych. Prawie 60% wszystkich zarejestrowanych osób bezrobotnych stanowią bezrobotni w wieku 18-34 lata, a wśród nich ponad 30% to bezrobotni w wieku 18-24 lata. Wzrasta liczba bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej.

3. Bezrobocie wśród kobiet

Spośród zarejestrowanych osób bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kartuzach, ponad 50% stanowią kobiety. W grupie osób długotrwale bezrobotnych, kobiety stanowią 60 – 70% ogółu długotrwale bezrobotnych. Mimo, iż bezrobotne kobiety legitymują się lepszym wykształceniem, zdecydowanie trudniej znaleźć im pracę. Główną przyczyną to mniejsza mobilność w zakresie poszukiwania i podejmowania pracy poza miejscem zamieszkania (opieka nad dziećmi i osobami zależnymi, model rodziny na Kaszubach - przypisana rola kobiety – gospodyni w domu. Ponadto oferty pracy będące w dyspozycji urzędu pracy, w większości dotyczą zawodów „typowo męskich”, wymagających wysiłku fizycznego i nie odpowiadających kwalifikacjom zarejestrowanych kobiet.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Niepełnosprawność jest jednym z największych problemów społecznych nie tylko na świecie, ale również w naszym województwie i powiecie. O skali problemu niepełnosprawności świadczą statystyki ilościowe; 12,2% populacji cierpi z powodu stałych defektów, uszkodzeń lub urazów.

Ostatnie dane z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku (Raport z wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań GUS 2011) wskazują, że liczba osób niepełnosprawnych w województwie pomorskim wynosiła 291 400 osób niepełnosprawnych, co stanowiło 13,1% ogółu ludności.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

Zgodnie z klasyfikacją GUS zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na dwie podstawowe grupy. Pierwszą z nich stanowią osoby niepełnosprawne prawnie, tj. takie, które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony. Do drugiej należą osoby niepełnosprawne tylko biologicznie tj. takie, które nie posiadają orzeczenia ale mają (odczuwają) całkowitą lub częściowo ograniczoną zdolność do wykonywania podstawowych czynności.

W tej grupie ludności najczęstszymi schorzeniami są choroby układu krążenia, neurologiczne, psychiczne oraz upośledzenie umysłowe, uszkodzenia i choroby narządu ruchu. Największą grupę stanowią osoby w wieku powyżej 50 lat.

Liczba osób niepełnosprawnych w wieku aktywności zawodowej w Polsce wynosi ponad 2 900 tys. osób (według Raportu z wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań GUS 2011). Na koniec 2012 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było łącznie 227 osób. Brak jest informacji na temat ilości zatrudnionych osób niepełnosprawnych na terenie powiatu kartuskiego, ale obserwuje się większe zainteresowanie pracodawców tworzeniem miejsc pracy dla tej grupy osób wraz z rosnącymi możliwościami wsparcia. Jednak ta część osób, która pozostaje poza rynkiem pracy, wymaga zindywidualizowanych form wsparcia. W roku 2012 z pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie najwięcej osób skorzystało z rehabilitacji społecznej (89,84% klientów) a 10,16% - z rehabilitacji zawodowej. Mała aktywność zawodowa wynika z niskiej samooceny, niskich kwalifikacji zawodowych, niedostępnego rynku pracy, lęku przed utratą posiadanych świadczeń. To główne przyczyny ciągle rosnącej liczby osób niepełnosprawnych pozostających bez pracy.

W roku 2012 Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydał łącznie 2 857 orzeczeń o niepełnosprawności.

Gdy mówimy o sprawności człowieka, mamy na myśli:

- a) sprawność organizmu (zdolność organizmu lub jego układów do wypełniania właściwych im funkcji)
- b) sprawność psychologiczną (zdolność do samodzielnego organizowania własnego działania)
- c) sprawność społeczną (udział w życiu społecznym).

Człowiek niepełnosprawny znajduje się w trudniejszej sytuacji życiowej od reszty społeczeństwa. Pomimo, że funkcjonuje on w otoczeniu rodziny, nawiązuje kontakty interpersonalne oraz utrzymuje kontakt z instytucjami, to jego udział w życiu społecznym

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

ze względu na różne dysfunkcje jest często ograniczony. Od stopnia niepełnosprawności zależy to, czy osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki do życia, dostęp do infrastruktury medycznej, edukacji, kultury.

Obok utrudnień społecznych nie funkcjonuje nadal w społeczeństwie (trudne do pokonania bariery psychologiczne), które wywarły wśród osób niepełnosprawnych poczucie odrzucenia i wycofania z podstawowych działań związanych z pokonywaniem różnorodnych barier. Ciągły brak tolerancji społecznej wobec niepełnosprawnych utrudnia tym osobom nawiązywanie kontaktów. Tak więc uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym zależy nie tylko od nich samych, ale również od ich otoczenia.

Pomimo podejmowania różnych działań na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, w dalszym ciągu odnotowuje się utrudniony dostęp tych osób do zatrudnienia, rehabilitacji, edukacji, wypoczynku. Wciąż istnieją bariery architektoniczne, urbanistyczne, komunikacyjne uniemożliwiające im pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Największy trud związany z opieką nad osobą niepełnosprawną ponosi rodzina, bowiem to głównie na niej spoczywa ciężar opieki, pielęgnacji, zaspokajania potrzeb socjalno-bytowych. W związku z tym zachodzi potrzeba zapewnienia tej grupie właściwych form wsparcia.

Dotychczasowe działania na rzecz osób niepełnosprawnych podejmowane przez samorządy i organizacje pozarządowe świadczą o znacznym postępie w zakresie wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu. Sprzyjają temu pozytywne zmiany zachodzące w świadomości społecznej mieszkańców powiatu, większej otwartości na potrzeby tego środowiska, znajomości problemu i specyfiki niepełnosprawności. Powstaje coraz więcej specjalnych programów integracji społecznej i zawodowej, które uwzględniają interesy wszystkich członków społeczności lokalnej. Tworzą się nowe oferty wsparcia dla dzieci i młodzieży, a także dla dorosłych niepełnosprawnych. Jednak w dalszym ciągu osoby ze specyficzną niepełnosprawnością napotykają na zbyt wiele przeszkód utrudniających im aktywność społeczną i zawodową.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

Organizacje pozarządowe

Na uwagę zasługuje duża aktywność społeczna mieszkańców powiatu, która przejawia się liczbą działających organizacji pozarządowych. Najwięcej organizacji zajmuje się sportem, kulturą, turystyką, a także pomocą społeczną. Duża liczba organizacji pozarządowych w powiecie nie przekłada się jednak na wzrost zatrudnienia w organizacjach. Tylko 28% prowadzi aktywną działalność. Organizacje pozarządowe najczęściej działają w oparciu o małą liczbę pracowników, w większości nie rozwijają i nie tworzą stabilnych miejsc pracy. Województwo pomorskie cechuje duża liczba organizacji pozarządowych, które realizują zadania publiczne. W powiecie kartuskim w roku 2013 - 77 organizacji otrzymało wsparcie finansowe na realizację zadań w zakresie pomocy społecznej, kultury, turystyki, edukacji, zdrowia i bezpieczeństwa. Większość zawieranych umów z organizacjami pozarządowymi dotyczy zadań krótkoterminowych.

Powiat systematycznie zwiększa ilość zadań zleczanych organizacjom pozarządowym. Przykładem dobrych rozwiązań jest prowadzenie 4 ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych przez organizacje pozarządowe oraz 3 placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Strategicznym celem powiatu kartuskiego jest promowanie i tworzenie warunków do rozwoju ekonomii społecznej w powiecie, zwłaszcza dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym. Na terenie powiatu funkcjonuje 5 podmiotów ekonomii społecznej, co w porównaniu do liczby podmiotów w woj. pomorskim stanowi 9%. Szansą dla rozwoju ekonomii społecznej jest wsparcie merytoryczne i finansowe zewnętrznych podmiotów. Poważną barierą dla sektora ekonomii społecznej jest brak powiązań ze sferą biznesu, uzależnienie od środków publicznych i brak pełnego przekonania co do słuszności idei ze strony samorządów.

RODZINA

Niemожność zabezpieczenia podstawowych potrzeb w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnienia, choroba psychiczna i upośledzenie, to trudne sytuacje, wpływające na wadliwe funkcjonowanie rodziny, które to bywa powodem do odebrania rodzicom dzieci. W powiecie kartuskim od 2009 roku średnio do systemu pieczy zastępczej trafia 50 nowych dzieci z rodzin biologicznych. Na terenie powiatu funkcjonuje 95 rodzin zastępczych, które obejmują opieką 166 dzieci. Natomiast pozostałe 76 dzieci przebywa w dwóch placówkach socjalizacyjnych i placówce interwencyjnej.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

Ponad 1/3 mieszkańców woj. pomorskiego deklaruje, że doświadczyła przemocy. Skala zjawiska przemocy w rodzinie jest trudna do zdiagnozowania, gdyż często skrywana jest w poczuciu bezradności, wstydu lub w obliczu szantażu. Na podstawie dostępnych źródeł rozmiary tego zjawiska w powiecie kartuskim zbliżone są do sytuacji w woj. pomorskim, choć trudno jest w sposób jednoznaczny je określić w związku z występowaniem przemocy ukrytej, nieujętej w statystykach, brakiem wiedzy jak ją diagnozować i jej przeciwdziałać.

Każda z instytucji zajmujących się pomocą posiada własne odrębne dane zbierane na potrzeby sprawozdawczości. Mimo tych rozproszonych informacji jednoznacznie można stwierdzić, że wzrasta liczba osób uwikłanych w przemoc. W roku 2012 łączna liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez policję w powiecie kartuskim wyniosła 840, w tym dotyczących przemocy - 246. Pokrzywdzonymi w wyniku przemocy domowej najczęściej były kobiety. W roku 2012 ofiary przemocy to: 244 kobiety, 187 osób małoletnich i 74 mężczyzn. Założono 284 „niebieskie karty”. Z pomocy społecznej skorzystało 327 ofiar przemocy, natomiast z pomocy specjalistycznej oferowanej w Centrum Interwencji Kryzysowej - 81 osób.

UZALEŻNIENIA

Jednym z najbardziej rozpowszechnionych uzależnień jest uzależnienie od alkoholu i narkotyków. W gminach powiatu kartuskiego zostały wypracowane różne metody przeciwdziałania i niwelowania tych zjawisk. Stworzono ofertę wsparcia dla uzależnionych i ich rodzin. Mimo to problem uzależnień trudno szczegółowo zdiagnozować. Brakuje danych na temat ilości osób borykających się z tym problemem, kompleksowej informacji o prowadzonych działaniach profilaktycznych. W ostatnich latach zauważa się rozpowszechnienie nowych form uzależnień i braku dostatecznego systemu wsparcia dla potrzebujących.

BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest jedną ze złożonych form wykluczenia społecznego. Trudno ustalić dokładną liczbę osób bezdomnych w Polsce. W woj. pomorskim zgodnie z wynikami badań z roku 2011 było ich 3 040 z czego 2 904 to osoby dorosłe. Na terenie powiatu kartuskiego ustalono, że w grudniu 2013 roku liczba osób bezdomnych wynosiła 173 osoby.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

Analiza SWOT

Mocna strony	Słabe strony
1. Potencjał jednostek pomocy i integracji społecznej oraz instytucji działających w zakresie pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. 2. Oferta wsparcia dla osób będących w kryzysach i doświadczających przemocy. 3. Pozyskiwanie środków zewnętrznych 4. Działania podejmowane przez zespoły interdyscyplinarne. 5. Programy profilaktyczne, w tym program „Stop przemocy”. 6. Programy informacyjno-edukacyjne – SIEW 7. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc „Można Inaczej” 8. Dobra współpraca przedstawicieli samorządów, instytucji i organizacji pozarządowych w zakresie pracy z rodziną (wypracowane procedury). 9. Widoczna aktywność seniorów (uniwersytet trzeciego wieku, klub seniora, wolontariat 50+, koła gospodyń wiejskich). 10. Istniejąca sieć domów pomocy społecznej. 11. Wzrost przyrostu naturalnego. 12. Rosnąca świadomość zdrowotna mieszkańców. 13. Szeroka oferta wsparcia dla osób niepełnosprawnych (programy PFRON dla osób niepełnosprawnych, samorządów i instytucji). 14. Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie ekonomii społecznej – powstanie 5 nowych podmiotów. 15. Duża aktywność mieszkańców powiatu- przejawiająca się tworzeniem nowych organizacji pozarządowych. 16. Prężnie działające organizacje pozarządowe w zakresie pomocy i integracji społecznej. 17. Zlecanie zadań publicznych przez samorząd powiatowy organizacjom pozarządowym. 18. Funkcjonowanie Centrum Wsparcia Organizacji Pozarządowych. 19. Profesjonalna kadra pomocy społecznej i instytucji rynku pracy. 20. Przekonanie przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych o potrzebie realizacji działań społecznych w partnerstwie. 21. Dobre praktyki w zakresie partnerstwa.	1. Niedostateczna oferta wspierania rodziny biologicznej. 2. Brak skutecznych rozwiązań w powiecie dotyczących wychodzenia z ubóstwa, bezdomności i uzależnień. 3. Niedostateczne środki finansowe na realizację zadań w pomocy społecznej. 4. Niechęć i brak wiary do podejmowania nowych metod pracy z rodziną. 5. Małe zainteresowanie mieszkańców powiatu funkcją rodziny zastępczej. 6. Niedostateczna praca z rodziną biologiczną, której odebrano dzieci. 7. Deficyt specjalistów (t.j. psychiatra dziecięcy, terapeuta rodzinny, prawnik). 8. Brak budownictwa socjalnego. 9. Niedostateczna oferta zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. 10. Niedostateczna liczba mieszkań chronionych. 11. Niskie dochody osób starszych i rodzin. 12. Niedostateczna oferta wsparcia dziennego dla seniorów na terenie wiejskim. 13. Niedostateczna wiedza w zakresie uprawnień pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne. 14. Uproszczony i nieprawdziwy obraz klienta pomocy społecznej. 15. Mała mobilność młodych bezrobotnych
Szanse	Zagrożenia
1. Podejmowanie zintegrowanych działań wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. 2. Realizacja procedury „Niebieskiej karty”. 3. Wzrastająca liczba podmiotów działalności gospodarczej. 4. Zauważalna większa świadomość i konieczność reagowania w sytuacji przemocy.	1. Ukrywanie zjawiska przemocy domowej i rówieśniczej oraz uzależnień. 2. Wysokie koszty zatrudnienia pracowników. 3. Występowanie „szarej” strefy zatrudnienia. 4. Wzrost świadczeniobiorców pomocy społecznej. 5. Starzejące się społeczeństwo. 6. Niedostateczna oferta wsparcia dla seniorów. 7. Wykluczenie społeczne osób starszych.

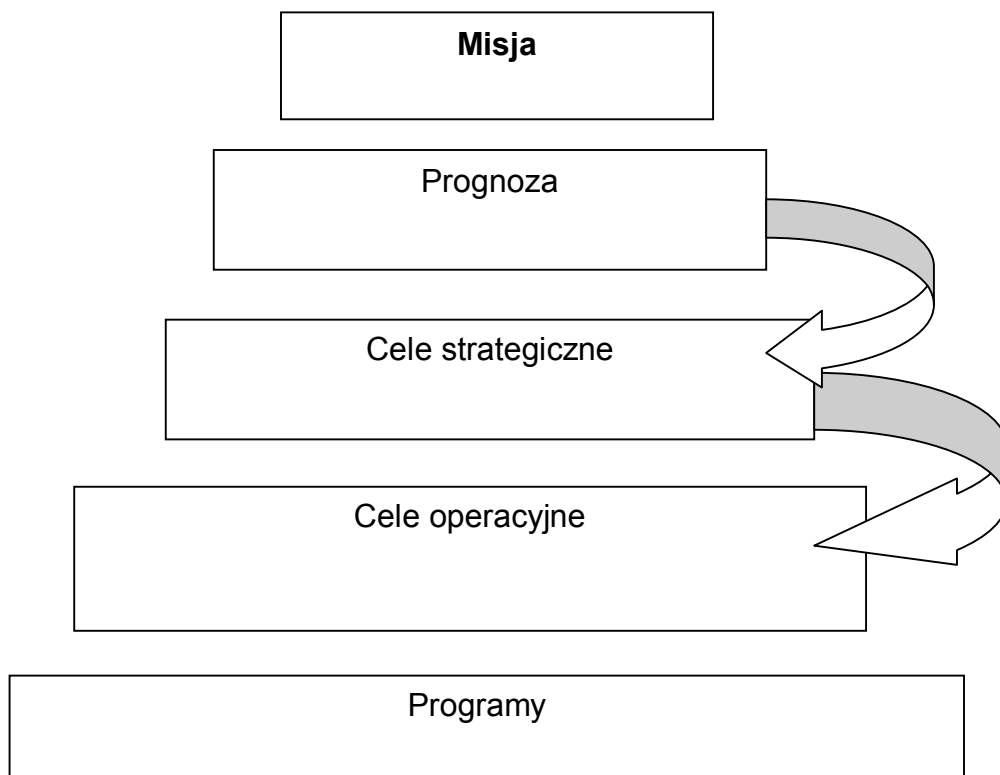
Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

5. Tworzenie oferty pomocowej przez osoby prywatne.	8. Duża liczba osób młodych oraz z wieku 50+ poza rynkiem pracy.
6. Programy i środki PFRON na pomoc osobom niepełnosprawnym.	9. Izolacja osób starszych ubogich i niepełnosprawnych.
7. Wsparcie OWES.	10. Nieadekwatność kształcenia osób niepełnosprawnych do potrzeb rynku pracy.
8. Innowacyjność działań.	11. Bariery architektoniczne.
9. Współpraca międzysektorowa.	12. Mała aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych.
10. Tworzenie dobrego klimatu współpracy.	13. Kryzys finansowy.
11. Poszukiwanie skutecznych metod pracy socjalnej w tym pracy z rodziną wielodzietną	14. Niestabilność przepisów prawa- zwiększanie zadań i niedoszacowanie środków finansowych na działalność instytucji pomocy społecznej i rynku pracy.
12. Bliskość dużych aglomeracji miejskich (Trójmiasto) – dobry rynek miejsc pracy,	15. Niedostateczna ilość nowych miejsc pracy w powiecie.
13. Powstanie Kolei Metropolitalnej	
14. Stosunkowo niski wskaźnik bezrobocia.	
15. Dobra współpraca sektora pomocy społecznej i rynku pracy.	
16. Dodatkowe środki finansowe UE w latach 2014-2020	

W trakcie dyskusji podczas prac nad budowaniem powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych ustalono, że najważniejsze do rozwiązania społeczne obszary problemowe dla powiatu kartuskiego to:

- 1) Rodzina z problemami
- 2) Bezrobocie, ze szczególnym uwzględnieniem bezrobocia wśród młodych
- 3) Marginalizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych i seniorów

Struktura celów Strategii opiera się na następującym schemacie:

Misja:

***Powiat Kartuski miejscem wysokiej jakości życia,
zapewniającym
dostępność do wszystkich obszarów życia społecznego
oraz warunki organizacyjne i materialne
do rozwoju osobistego każdego mieszkańca.***

Prognoza

W wyniku realizacji celów strategii zakłada się następujące rezultaty:

1. Poziom ubóstwa wśród rodzin z powiatu kartuskiego zmniejszy się, a poprawi się sytuacja materialna i socjalna mieszkańców.
2. Zmniejszy się stopa bezrobocia a tym samym ulegnie zmniejszeniu liczba osób biernych zawodowo z terenów wiejskich.
3. Rozwój systemowych rozwiązań w zakresie pomocy rodzinom pozwoli na skuteczniejszą pomoc w trudnych sytuacjach.
4. Prowadzenie promocji i kampanii na rzecz rodziny spowoduje zwiększenie liczby rodzin zastępczych.
5. Szeroka współpraca sektorów pomocy społecznej i rynku pracy na rzecz rodzin z problemem bezrobocia spowoduje wzrost aktywności zawodowej tej grupy.
6. Upowszechnienie profilaktyki wśród dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, przemocy spowoduje wzrost świadomości i zmniejszy ryzyko zachowań nieakceptowanych społecznie.
7. Znacznie zwiększy się aktywność społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
8. Nastąpi wzrost aktywności zawodowej wśród osób niepełnosprawnych.
9. Profesjonalizm kadry oraz podejmowanie działań interdyscyplinarnych w zakresie przemocy zmniejszy skalę zjawiska.
10. Innowacyjność w pracy z klientami pomocy społecznej poprawi wizerunek instytucji pomocy społecznej i odbiór społeczny takich działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

Cele strategiczne Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Lista celów strategicznych

Cel strategiczny 1:

Prawidłowo funkcjonująca rodzina

Cel strategiczny 2

Promocja zatrudnienia oraz aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców powiatu

Cel strategiczny 3:

Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

Cel strategiczny 4

Wysoka aktywność społeczna i zawodowa seniorów

Cel strategiczny 5

Poprawa poziomu usług medycznych oraz świadomości zdrowotnej życia mieszkańców powiatu

**Strategia rozwiązywania problemów społecznych
w powiecie kartuskim na lata 2014-2020**

Cel strategiczny 1:

Prawidłowo funkcjonująca rodzina.

Cele operacyjne:	
1	Zmniejszenie poziomu zagrożenia ubóstwem wśród rodzin powiatu kartuskiego
2	Stworzenie efektywnego systemu wspierania rodziny i dziecka w powiecie kartuskim
3	Zmniejszenie skali występowania przemocy domowej w rodzinie
4	Powszechna profilaktyka minimalizująca negatywne skutki uzależnień

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

Cel strategiczny 2:

Promocja zatrudnienia oraz aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców powiatu

Cele operacyjne:	
1	Zwiększenie efektywności działań na rzecz wspierania aktywności zawodowej osób bezrobotnych, ze szczególnym uwzględnieniem osób młodych
2	Wspieranie przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy w powiecie kartuskim
3	Zwiększenie działań na rzecz kształcenia zgodnie z potrzebami rynku pracy w powiecie kartuskim
4	Tworzenie warunków do rozwoju ekonomii społecznej w powiecie
5	Wzmocnienie działań na rzecz zatrudniania przez pracodawców ludzi młodych i seniorów

**Strategia rozwiązywania problemów społecznych
w powiecie kartuskim na lata 2014-2020**

Cel strategiczny 3:

Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Cele operacyjne:	
1	Lepsza jakość życia osób niepełnosprawnych
2	Lokalne systemy profilaktyki i wspierania osób niepełnosprawnych
3	Wysoka aktywność społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych
4	Likwidacja mitów i stereotypów dotyczących niepełnosprawności
5	Promocja korzyści zatrudnienia przez pracodawców osób niepełnosprawnych

**Strategia rozwiązywania problemów społecznych
w powiecie kartuskim na lata 2014-2020**

Cel strategiczny 4:

Wysoka aktywność społeczna i zawodowa seniorów.

Cele operacyjne:	
1	Sprawnie funkcjonujący system wspierania seniorów
2	Poprawa jakości życia seniora
3	Promocja aktywności zawodowej wśród seniorów i pracodawców
4	Tworzenie warunków do aktywności społecznej wśród seniorów

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

Cel strategiczny 5:

Poprawa poziomu usług medycznych, świadomości zdrowotnej życia mieszkańców powiatu.

Cele operacyjne:	
1	Zwiększenie oferty specjalistycznej opieki zdrowotnej
2	Edukacja zdrowotna mieszkańców powiatu
3	Rozwój zróżnicowanych form opieki długoterminowej, opieki domowej oraz paliatywno-hospicyjnej
4	Rozwój i modernizacja infrastruktury medycznej wraz z wyposażeniem w nowoczesną aparaturę diagnostyczną

Realizatorzy

Realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach. Założenia programowe w skutecznym osiągnięciu założonych celów i rezultatów przewidują współpracę z wieloma instytucjami i organizacjami t.j.:

- 1) Starostwo Powiatowe w Kartuzach,
- 2) gminne centra kultury z terenu powiatu kartuskiego,
- 3) Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w Kartuzach,
- 4) Centrum Przyjaciół Integracji w Gdyni,
- 5) Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach,
- 6) organizacje pozarządowe z terenu powiatu kartuskiego,
- 7) koła gospodyń wiejskich z terenu powiatu kartuskiego,
- 8) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 9) szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne z terenu powiatu kartuskiego,

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

- 10) zakłady opieki zdrowotnej z terenu powiatu kartuskiego,
- 11) pracodawcy z terenu powiatu kartuskiego,
- 12) Sąd Rejonowy w Kartuzach,
- 13) kuratorzy zawodowi Sądu Rejonowego w Kartuzach,
- 14) zespoły interdyscyplinarne z terenu gmin powiatu kartuskiego,
- 15) centra integracji społecznej w powiecie kartuskim,
- 16) lokalne samorządy terytorialne,
- 17) lokalne organizacje pracodawców,
- 18) gminne ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu kartuskiego,
- 19) warsztaty terapii zajęciowej z terenu powiatu kartuskiego,
- 20) domy pomocy społecznej na terenie powiatu kartuskiego,
- 21) Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego,
- 22) Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kartuzach.

Monitoring i ewaluacja

Opracowana *Strategia* umożliwi inicjowanie i wdrażanie różnorodnych rozwiązań mających na celu poprawę sytuacji życiowej osób i grup społecznych, wymagających okresowego i długofalowego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i pomocy w rozwiązywaniu problemów.

Przyjęcie tego dokumentu uchwałą Rady Powiatu umożliwi budowanie na terenie powiatu zintegrowanego systemu pomocy społecznej i pozwoli na pozyskiwanie środków unijnych.

Strategia ta jest strategią władz powiatu, które są za część celów odpowiedzialne z mocy prawa stanowiącego o ich zadaniach. Podstawowym jednak warunkiem skutecznego wdrożenia *Strategii* jest dobra współpraca samorządów, instytucji i organizacji pozarządowych, funkcjonujących na terenie powiatu i włączających się w realizację *Strategii*. Założono, że cele *Strategii* będą realizowane do 2020 roku. Nie oznacza to jednak, że jest to dokument zamknięty. *Strategię* można, a nawet wydaje się konieczne jej modyfikowanie pod wpływem zmieniających się warunków.

Zarządzanie *Strategią rozwiązywania problemów społecznych* zostało powierzone pięcioosobowemu zespołowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach, które z mocy ustawy jest zobowiązane do opracowania i realizacji powyższej *Strategii*.

Do zadań zespołu monitorującego *Strategię* należy:

- 1) prowadzenie badań oceniających efektywność działań w oparciu o opracowane w zespole narzędzia (wywiady, ankiety) uwzględniające wskaźniki,
- 2) składanie regularnych raportów z postępów w realizacji celów strategicznych (raz w roku),
- 3) gromadzenie materiałów dotyczących efektów i rezultatów projektów, podejmowanych dla realizacji celów,
- 4) badanie sposobu pozyskiwania środków i wskazywanie źródeł ich gromadzenia dla realizacji konkretnych celów,
- 5) konsultowanie przekazywanych zespołowi programów do zaopiniowania – prowadzenie rejestru programów, które uzyskały rekomendację i kontrolowanie przebiegu ich realizacji,
- 6) pozyskiwanie opinii niezależnych ekspertów, dotyczących skuteczności i efektywności w pracy zespołów powołanych do realizacji celów,

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

- 7) stałe przekazywanie informacji o działalności zespołu i realizacji strategii do publicznej wiadomości,
- 8) ścisła współpraca zespołu z instytucjami odpowiedzialnymi i zaangażowanymi w realizację celów,
- 9) systemowa obserwacja działań prowadzonych na rzecz realizacji strategii oraz ich efektów,
- 10) analiza zmian społecznych, gospodarczych i środowiskowych zachodzących w powiecie.

Raporty z realizacji strategii będą sporządzane w formie sprawozdań raz w roku. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach informacje z realizacji strategii będzie przedstawiać Radzie Powiatu Kartuskiego.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2014-2020 jest dokumentem programowym wskazującym ogólne kierunki działań instytucji i organizacji powiatu kartuskiego w zakresie poprawy sytuacji mieszkańców, zaliczanych do grup szczególnego ryzyka, w tym zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania lokalne na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w powiecie nie ograniczą się jedynie do działań określonych w prognozach i celach przygotowanej *Strategii*. Wiele z tych działań może wykraczać poza katalog celów przedstawiony w niniejszej Strategii i będzie uzupełnieniem tego dokumentu. Najważniejsze, aby spójna i kompleksowa polityka społeczna Powiatu Kartuskiego przyczyniała się do wzrostu jakości życia mieszkańców, a tym samym rozwoju społecznego i ekonomicznego powiatu.

Ramy finansowe

Realizacja celów strategii finansowana będzie z następujących źródeł:

1. środki publiczne pochodzące z budżetów jednostek samorządu powiatowego i gminnych,
2. środki publiczne z budżetu wojewody, marszałka województwa, budżetu krajowego,
3. środki z PFRON,
4. środki z NFZ,
5. środki z UE,
6. środki z FP,
7. środki pochodzące z organizacji pozarządowych i związków wyznaniowych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020

Konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne projektu *Strategii* odbyły się na przełomie lipca i sierpnia 2014 roku. Informacja o konsultacjach została zamieszczona na stronie internetowej PCPR w Kartuzach i Starostwa Powiatowego oraz na tablicy ogłoszeń. W celu dotarcia do jak największej liczby podmiotów projekt dokumentu przesłano na adresy mailowe konsultujących osób, organizacji i instytucji za pośrednictwem Referatu Ochrony Zdrowia. Ogółem projekt przesłano do 185 podmiotów w tym 161 organizacji, które są zaangażowane w działalność społeczną. W ramach konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi.